

Масліч Світлана Володимирівна 

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ: ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Ситуація останніх років значно вплинула на організацію освітнього процесу в усьому світі та Україні зокрема й обумовило необхідність оновлення основних підходів до проведення навчальних занять у закладах освіти. Подіями останніх років, що змінили концепцію освітнього процесу, стали:

- 1) загроза поширення коронавірусної інфекції COVID-19 (2020-2022 рр.);
- 2) війна РФ проти України (початок – 24 лютого 2022 р.).

Саме ці події обумовили зміни в організації освітнього процесу, а саме: необхідність проведення навчальних занять за дистанційною та змішаною формами. З огляду на заявлену нами тему, зупинимось на огляді нормативно-правових документів з питань організації дистанційного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О). Зауважимо, що ще у 2013 р. наказом Міністерства освіти і науки України затверджено Положення про дистанційне навчання. Це означає, що за своєю суттю дистанційне навчання є не лише відповіддю на кризові ситуації в суспільстві, а отже, й освіти, а однією з інноваційних технологій, що здатна підвищити якість освітнього процесу. Відповідно до зазначеного документу, дистанційне навчання будемо розуміти як «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [1].

З огляду на дане визначення, вважаємо за необхідне окремо виділити концептуальні аспекти дистанційного навчання:

- це індивідуалізований процес, тобто у ньому переважають індивідуальні форми роботи;
- зазвичай учасники освітнього процесу при такій формі організації освітнього процесу перебувають на відстані;
- дистанційне навчання потребує спеціального освітнього середовища, функціонування якого забезпечується психолого-педагогічними та інформаційно-комунікаційними технологіями.

Також у документі вказується, що дистанційне навчання реалізовується шляхом «застосування дистанційної форми як окремої форми навчання», а також шляхом «використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах». Незважаючи на те, що у ЗП(ПТ)О можлива дистанційна форма навчання, однак її використання як окремої форми навчання носить поодинокий характер, оскільки професійна підготовка у ЗП(ПТ)О включає професійно-теоретичну й професійно-практичну складову, при цьому останню (професійно-практичну) організувати за

дистанційною формою досить важко, так як під час уроків виробничого навчання й проходження виробничої практики здобувачами освіти відпрацьовуються трудові навички. У цьому випадку доцільно використовувати змішану форму навчання, яка є поширеною при навчанні (підвищенні кваліфікації) дорослого населення.

Саме тому розповсюдженою формою організації освітнього процесу у ЗП(ПТ)О стало використання технологій дистанційного навчання. У Положенні про дистанційне навчання вказано, що вони «можуть використовуватись при організації навчального процесу за програмами первинної професійної підготовки, перепідготовки або підвищення робітничої кваліфікації, а також за навчальними програмами з навчальних предметів та професійно-теоретичної підготовки», тобто фактично можуть охоплювати усі види освітнього процесу ЗП(ПТ)О. При цьому зазначається, що професійно-практична підготовка здійснюється за дистанційною формою або з використанням технологій дистанційного навчання «за наявності відповідних веб-ресурсів і можливостей доступу до них». Такий підхід є особливо важливим, адже дистанційне навчання, або ж використання технологій дистанційного навчання, потребують якісного цифрового середовища й високого рівня цифрової компетентності усіх учасників освітнього процесу.

В листі Міністерства освіти і науки України від 02.11.2020 р. № 1/9-609 зауважується, що використання технологій дистанційного навчання є можливим під час карантину та інших надзвичайних обставин [2]. Такими обставинами на сьогоднішній день є війна, розпочата РФ проти України. Зазначимо, що цим самим листом регламентується право автономії освітнього закладу щодо інструментів дистанційного навчання, а саме:

- формами організації освітнього процесу для забезпечення дистанційного навчання є навчальні заняття, консультації, вебінари, віртуальні екскурсії тощо;
- освітні платформи й онлайн-сервіси для проведення уроків теоретичного та виробничого навчання обираються учасниками освітнього процесу – Zoom, Google Meet, Classroom тощо;
- важливе значення мають електронні освітні ресурси, створені педагогічними працівниками закладу.

Окремо в листі звертається увага на питаннях функціональних обов'язків усіх учасників освітнього процесу, питаннях змісту освіти й обсягу навчального навантаження, оцінювання та обліку занять.

Зазначимо, що дистанційна форма навчання, як і використання технологій дистанційного навчання, потребує від педагогічних працівників високого рівня педагогічної майстерності й включає психологічну складову, високий рівень цифрової та інформаційної грамотності, уміння працювати з цифровими ресурсами. Водночас дистанційне навчання є інноваційною методикою сучасного освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. *Про затвердження Положення про дистанційне навчання* (Наказ Міністерства освіти і науки України). № 466. (2013). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>.
2. *Щодо організації дистанційного навчання* (Лист Міністерства освіти і науки України). № 1/9-609. (2020). Вилучено з <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f9/fdc/953/5f9fdc9533fa9480698564.pdf>.